

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ALGILARINA GÖRE ÖĞRETMEN YETİŞTİRME PROGRAMLARINDAKİ DERSLERİN GEREKLİLİK VE İŞE VURUKLUK DÜZEYİ

Abdurrahman KILIÇ

Düzce Üniversitesi, Düzce Teknik Eğitim Fakültesi

M. Bahaddin ACAT

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Özet

Bu çalışmanın amacı, öğretmen adaylarının algularına göre, sınıf öğretmeni yetiştirme programında yer alan derslerin gereklilik ve işe vuruksluk düzeylerini belirlemektir. Bu amaçla, öncelikle öğretmen yetiştirme programındaki dersler öğretmenlerin yeterlilik alanlarına göre gruplandırıldı. Sonra, derslerin, gereklilik ve işe vurukslukları açısından grup içinde ve bütün dersler içinde sırası belirlenmeye çalışıldı.

Araştırmada survey yöntemi kullanılmıştır. Veriler, Demirci Eğitim Fakültesi'nden mezun konumundaki son sınıf öğrencilerinden toplanmıştır. Veriler tek fakülteden toplandığından araştırma örnek olaya çalışması olarak kabul edilmiştir. Araştırmaya, gönüllü olarak ankete cevap vermek isteyen birinci öğretmenden 152, ikinci öğretmenden 144 öğretmen adayı dahil edilmiştir. Hazırlanan ölçme aracı, sınıf öğretmenliği programında yer alan 56 dersi kapsamaktadır. Bu dersler konu alanı bilgisi, genel kültür, eğitim bilimi, öğretim bilgisi, mesleki uygulama ve formasyona destek dersleri olmak üzere altı alt gruba ayrılmıştır.

Doldurulan anketler SPSS programına yüklenerek analiz edilmiştir. Derslerin buldukları ders grupları içinde ve bütün dersler arasında işe vuruksluk ve gereklilik sıraları belirlenmiştir. Araştırma sonunda, öğretmenlik formasyon dersleri çok gerekli ve işe vuruksluk bulunurken, konu alanı derslerinin genelde daha az gerekli ve işe vuruksluk olduğu sonucuna ulaşıldı.

Anahtar Kelimeler: sınıf öğretmenliği dersleri, işe vuruksluk.

ESSENTIALITY AND JOB-UTILITY OF THE COURSES OFFERED IN ELEMENTARY TEACHER EDUCATION PROGRAMS

Abstract

The purpose of this study is to determine the essentiality and job-utility levels of the courses offered in elementary school teacher education programs. For the study, first the courses were grouped according to their competency areas. Then, the essentiality and job-utility levels of the courses within groups and across all the courses were found.

The data for the study were collected through surveys. The subjects for the study were graduating fourth-year students of Demirci Educational Faculty. A total of 152 regular and 144 evening students who volunteered to answer the survey questions participated in the study. The measurement tool devised consisted of 56 courses taught in the elementary teacher education program. These courses were divided into six groups of subject area, general culture, science of education, knowledge of teaching, teaching practice, and pedagogy.

Data from completed surveys were analyzed with SPSS. The order of the job-utility and essentiality of the courses within groups and across all courses were determined. The study showed that students viewed pedagogy courses as essential and useful; however, subject area courses were viewed by the students less essential and less useful for their prospective professions.

Key Words: elementary teacher education courses, job-utility.

GİRİŞ

Bir toplumun eğitilmesinde öğretmenlik eğitiminin önemi bilinmektedir. Toplum ve onu oluşturan bireyleri eğitmek; bireyin yaşadığı ortamı ve iletişimde bulunduğu bireyleri göz önünde bulundurmaya gerekli kılar. Birey zamanını aile, okul ve çevre üçgeni içinde geçirirken iletişim kurduğu bireyler de bu ortamı oluşturanlardır. Aile ve çevredeki bireylerarası etkileşim, okuldaki etkileşimden bağımsız değildir. Bireyin davranışlarının oluşması ve yansımaları, ailede başlayıp çevre ve okulun da dahil olmasıyla ortaya çıkar. Ancak okul, bireyler için belirsiz bir etkileşimin gerçekleştiği yer değil; amaçlı, planlı, kasıtlı etkileşim ortamlarının oluşturulduğu yerdir. Etkileşim ortamı, öğrenci, öğretmen, program ve diğer değişkenlerin toplamından oluşmaktadır. Öğretmen, bu ortamın düzenleyicisi, önemli bir bileşeni ve etkin bir oyuncusudur.

Okulların, öğretmen-öğrenci etkileşiminin yoğun olarak gerçekleştiği, öğrencilerin bir yaşam tarzı edindiği yerler olması gerekir. Bireyin eleştirel, yaratıcı, yansıtıcı düşünce becerileriyle ulaştığı bilgi, beceri ve tutumlar bugününü ve geleceğini kurabilmede eğitim etkin rol oynamaktadır. Öğretmenin eğitim ortamında rehberliği; birey ve toplumların bu günlerini ve geleceklerini 'istenilir' düzeyde yaşayabilmeleri için oldukça önemli görülmektedir.

Eğitim ortamının oluşturulmasında göz önünde bulundurulması gereken temel faktör öğrencidir. Öğrencinin kendini keşfetmesi, gerçekleştirmesi, bugününü ve geleceğini kurması için okul ortamı gerçek yaşama hazırlayıcı, bazen de kendisi olarak düzenlenmektedir. Bireyin yetenekleri doğrultusunda yaşamını yapılandırması için rehberlik görevi öğretmene düşmektedir. Bu yapılandırma süreci eğitim olarak ifade edilebilir. Eğitimin niteliği ve kalitesi büyük ölçüde öğretmenlerin niteliği ile doğru orantılıdır.

Öğretmenliği meslek yapan faktör, bireyin taşıması gereken kişisel özelliklerden daha çok mesleki özelliklerin varlığıdır. İnsani özellikleri yeterli düzeyde olan bir bireyin öğretmenlik için gerekli şartlardan birini sağladığı fakat yeterli şartlara sahip olmadığı açıktır. Öğretmenlik mesleği, özel uzmanlık bilgisi ve becerisi gerektiren bir meslek olduğuna göre, bu mesleği tercih eden insanların, mesleğin gereklerini tam olarak yerine getirebilmeleri için bir takım yeterliklere sahip olması gerekir (Şişman, 2001).

XI. Milli Eğitim Şura'sında; öğretmen yetiştirme programlarında alan bilgisine sekizde beş (%62,5), öğretmenlik meslek bilgisine sekizde iki (%25) ve genel kültür derslerine ise sekizde bir (%12,5) oranlarında ağırlık verilmesi kararlaştırılmıştır. Öğretmen eğitimi için açılmış eğitim fakültelerinde eğitim süreci; alan bilgisi, öğretmenlik meslek

formasyonu ve genel kültür alanında oluşturulmuş dersler yoluyla düzenlenmektedir (Sönmez, 1994; Kulaksızoğlu, 1995; Turgut, 1996; Güçlü, 1996; Sünbül, 1996). Bu üç alanda verilen eğitim sonucu öğretmen olan bireyin, geleceğin neslinin eğitimine rehberlik etme yeterliliği kazandığı düşünülmektedir.

1994-98 yılları arasında yürütülen YÖK/ Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi çerçevesinde öğretmenlik yeterlilikleri belirlenmiştir. Bunlar, konu alanı ve alan eğitimi (konu alan bilgisi, alan eğitimi bilgisi), öğrenme-öğretme süreci (planlama, öğretim süreci, sınıf yönetimi, iletişim) değerlendirme ve diğer mesleki yeterliklerdir (YÖK, 1998).

1997 yılında eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması bağlamında sınıf öğretmenliği, ilköğretim bölümü içinde bir anabilim dalı olarak düşünülmüş ve bütün eğitim fakültelerinde ortak bir öğretim programı YÖK/DÜNYA BANKASI ve MEB tarafından yürütülen bir proje çerçevesinde uygulamaya konulmuştur. Bu programa göre dersler; Türkçe-Edebiyat, Matematik, Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler, Sanat, Beden Eğitimi, Öğretmenlik Formasyonu, Genel Kültür, Diğer Dersler adı altında toplanmıştır. Bu program 1997'den beri eğitim fakültelerinde uygulanmaktadır. YÖK 2006-2007 öğretim yılından itibaren uygulanmak üzere eğitim fakültesi programlarında değişikliğe gitmiştir (YÖK, 2006). Ders adlarının değiştirilmesi, yeni bazı derslerin ihdası ve ders içeriklerinin yeniden tanımlanması şeklinde gerçekleşen bu değişiklikte seçmeli ders sayılarının artırılması, öğretmenlik eğitiminde yan alan uygulamasının kaldırılması gibi bazı yeniliklere yer verilmiştir. Ancak temelde alan bilgisi genel kültür ve öğretmenlik meslek bilgisi ders alanları şeklinde sınıflama aynen korunmuştur. Seçmeli derslerin bu alanların program içindeki ağırlığına göre belirlenmesinin, alan çıkışması ve seçmeli ders belirleme sorununa çözüm olması beklenmektedir.

İletişim ve bilgi teknolojisindeki gelişim ve değişimler öğretmen eğitimi ile öğretmenden beklenenlerin değişmesi sonucunu doğurmaktadır. Yaşanan gelişme ve değişimlerle öğretmenlerin işleri ve sorumlulukları da değişerek görev alanı çok fazla genişlemektedir. Öğretmen artık bilgiyi sağlayan kişi veya beceri modeli değil, hem öğrenme çevresi hem de öğrencilerin öğrenme süreçleri için kolaylaştırıcı olarak algılanmaktadır. Yeni anlayışta öğretmen, bilgi aktaran değil, öğrenmeyi ve öğrenme yollarını kılavuzlayan, öğrenciyle devamlı etkileşim halinde bulunan, eğitim programını uygulayan, öğretimi yöneten ve hem öğretimin hem de öğrencinin değerlendirmesini yapan kişidir (YÖK, 1998; Beydoğan, 2002; Sönmez, 2003; Bircan, 2003; Kavcar, 2003; Oddens, 2004).

Yeni yetişecek bireylere rehberlik edecek, geleceğin şekillenmesinde etkili olan öğretmenin bu işlevini yerine getirebilmesi için yeterli nitelikleri kazanmış olması gerekir. Öğretmen nitelikleriyle ilgili yapılan çeşitli araştırmalar sonucunda birçok öğretmen niteliği ortaya konmuştur (Sönmez, 1994; Kulaksızoğlu, 1995; Turgut, 1996; Güçlü, 1996; Sünbül, 1996).

Öğretmen nitelikleri denildiğinde, etkili öğretmen niteliklerinden bahsedildiği görülmektedir (Demirel, 1999; Erden, 1998). Miron (1983) çeşitli fakültelerdeki üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada, etkili öğretmen özelliklerini dört grupta toplanmıştır: Dersin sunuş biçimi (açık, anlaşılır açıklama, dersi somutlaştırma, uygun öğretim yöntemlerini kullanma, düşünce gelişimi sağlama), yardım (bilgi iletimi, güdüleme, yaratıcı düşünmeyi geliştirme), danışmanlık "öğretmen- öğrenci arasındaki duygusal ve sosyal etkileşimin niteliği" (dönüt sağlama, ilgi ve teşvik etme, esnek, samimi, hoşgörülü, içten, dürüst, ve yardımsever), kişisel nitelikler (dış görünüm, espri anlayışı, zeki, bilgili ve araştırmacı olma).

Korthegen (2004), etkili bir öğretmen olmayı sağlamak için önerdiği modelde çevre, davranış, yeterlilik, düşünce, kişilik ve görev düzeyleri bulunmaktadır. Model, öğretmenin sorunu olan düzeyin belirlenmesi ve çözüm için ne gibi yardımlara ihtiyaç duyulduğunun belirlenmesinde öğretmene yardımcı olmaktadır. İyi bir öğretmende altı seviyenin hepsi yeterli ve uyum içinde bulunmalıdır. Kişi çok mükemmel yeteneklere, doğru düşüncelere ve etkileyici özelliklere sahip olabilir, ancak buna rağmen çevre (sınıf, öğrenciler, okul) öğretmen davranışlarına ciddi sınırlamalar getirebilir.

Yapılan bir araştırmada; ideal öğretmende mutlaka bulunması gerekli özelliklerden birinci sırada bilgilendirici, altıncı sırada ise bilgili olma özellikleri vurgulanmıştır. Öğretmen adayları kendilerinde bilgilendiricilik özelliğinin eksik olduğunu düşünmektedirler. Yine bilgili olma özelliği; olması gerekenle (ideal), öğretmen adaylarının kendilerinin bilgili olmaları arasında önemli bir fark vardır (Özabacı & Acat, 2004).

Günümüzde halen öğretmen eğitimi, eğitim sistemleri içinde önemli bir problem alanı oluşturmaktadır. Öğretmen eğitiminde nicelik ve nitelik yönünden anlamlı gelişmeler sağlanmıştır. Ancak öğretmen yetiştirmede nitelik sorunu hala önemini korumaktadır (Sezgin, 2003; Kavcar, 2003). Hizmet öncesi öğretmen eğitimi, mesleğin giriş davranışları açısından son derece önemlidir. Geleceğin öğretmenlerinin eğitildiği düşünülerek, esnek öğrenmeyi öğrenmiş ve nasıl öğreteceğini de kazanmış öğretmenlerin yetiştirilmesi gerekmektedir (Ennis, 1994; Akt: Beydoğan, 2002).

Türkiye’de 1982 yılından sonra YÖK’e bağlı öğretmenlik eğitimi veren fakülte ve yüksekokullardan mezun olanlar öğretmen olarak atanmaktadır. Öğretmenlik eğitimi vermeyip ön lisans ve lisans düzeyinde eğitim veren değişik kurumlardan mezun olanlar da zaman zaman öğretmenlik mesleğine atanmıştır. Günümüzde ise eğitim fakülteleri yanında, fen edebiyat fakültesi lisans mezunu olup eğitim bilimleri alanında lisansüstü eğitim alanlar da öğretmen olarak atanmaktadır.

Sunay (1996) tarafından yapılan araştırmada; MEB’e bağlı (1982 öncesi) yükseköğretim kurumlarından mezun öğretmenlerin tutum ve gözlem puanlarının aritmetik ortalamalarıyla YÖK’e bağlı yüksek öğretim kurumlarından mezun öğretmenlerin tutum ve gözlem puanları arasında önemli bir farklılık bulunmamıştır. Hatta fen-edebiyat fakültesi, dil-tarih coğrafya fakültesi mezunu öğretmenlerin öğretmenlik tutumu ve sınıf içi öğretmenlik davranışlarına ilişkin gözlem puanları ortalamalarının MEB’e bağlı kurumlardan mezun olanlardan yüksek olduğu görülmüştür. Ancak, öğretmenlik meslek bilgisi eğitimi almamış olanların tutum ve gözlem puanları daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Mevcut öğretmen yetiştirme programlarıyla, geleceğin öğretmenini yetiştirmenin mümkün olmadığı, teknolojik değişimlerin toplumsal yapıyı hızla değiştireceği vurgulanmaktadır. İletişim ve bilgi teknolojisindeki gelişim ve değişimlerin öğretmen eğitimini ve öğretmenden beklenenleri değiştireceği ve buna göre geleceğin öğretmenleri şekillenecektir. Öğretmen rollerinde değişim, öğretmen eğitiminde de değişimi gerekli kılmaktadır. Öğretmen yeterliliklerinin öğretmen yetiştirme programı sürecinde öğrenciye sunulan teorik ve uygulamalı çalışmalar aracılığı ile kazandırılması ve beklenen düzeylere eriştirilmesi gereklidir (YÖK, 1998). Yeni hazırlanan öğretmen eğitimi programları teoriye dayalı öğretmen merkezli yaklaşımdan daha çok uygulamaya dayalı öğrenci merkezli yaklaşıma doğru kaymıştır. Güçlü bir öğrenme çevresi içinde etkin ve kendi kendini düzenleyen bir öğrenme için öğretim yöntemlerinin öğretilmesine ihtiyaç duyulmaktadır (Oddens, 2004). Öğretmenlerin yeterlilik alanlarını yeniden belirlemeli, öğretmene yeni rol ve görevleriyle başa çıkma bilgi, beceri ve tutumları kazandırmalıdır (Demirtaş, 2002; Gökçe, 2003, Sezgin, 2003; Volmari, 2004). Milli Eğitim Bakanlığı TEDP kapsamında öğretmen yeterlilikleri

ilgili olarak 2005 yılında başlattığı çalışmayı Nisan 2006 yılında tamamlayarak öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri adı altında yayınlamıştır. Bu çalışmada öğretmen yeterlilikleri;

- A. Kişisel ve Meslekî Değerler - Meslekî Gelişim,
- B. Öğrenciyi Tanıma,
- C. Öğrenme ve Öğretme Süreci,
- D. Öğrenmeyi, Gelişimi İzleme ve Değerlendirme,
- E. Okul-Aile ve Toplum İlişkileri,
- F. Program ve İçerik Bilgisi,

olmak üzere 6 ana yeterlik alanı, bu yeterliklere ilişkin 39 alt yeterlik ve 244 performans göstergesi şeklinde belirlenmiştir (MEB, 2006).

Çeşitli ülkelerde ekip çalışmasına, iletişim becerilerine, eleştirel düşünmeye ve yeni iş piyasası ihtiyaçlarına paralel reform müfredatlarına ağırlık veren daha öğrenciyeye yönelik öğretim ve öğrenme yaklaşımları benimsenmeye başlanmıştır. Bununla birlikte genellikle sürekli öğretmen eğitimi sistemi, öğretmenleri yeni öğretim ve öğrenme yaklaşımları için ilgili konuda genel sisteme hazırlamayı başaramamıştır (Nielsen, 2004).

Öğretmenin, konu ve alan bilgisi, öğretim uzmanı, koordine etme ve yönetme yeterliklerine sahip olması, eğitim programlarının uygulanmasında ve ulusal standartların belirlenmesinde önemli rol oynamaktadır (Lavn, 1991; Akt: Gökçe, 2003). Son yıllarda, öğretmen yeterlikleri, öğretimi örgütleme ve yönetme, konu uzmanlığı, koordinasyon, işbirliği, yönetim ve denetimi de içermesi gerektiği böylece öğretmenin rolünün öğretim yöneticiliğine doğru farklılaşmaya başladığına yönelik görüşler dile getirilmektedir (Woods, Jeffrey, Troman & Boyle, 1997).

Öğretmen yeterliliklerinin öğretmen yetiştirme programı sürecinde öğretmen adayına sunulan teorik ve uygulamalı çalışmalar aracılığı ile kazandırılması ve beklenen düzeylere eriştirilmesi gereklidir (YÖK, 1998). Sınıf ortamındaki uygulamalarla, etkili öğretmen yeterliliği kazandırıcı çalışmalara yer verilmelidir (Türnüklü & Yıldız, 2002; Gökçe, 2003; Şişman & Acat, 2003).

Öğretmen yetiştirmede önemli problemlerden biri de eğitim fakültelerindeki öğretim elemanlarının nitelikleridir (Kavcar, 2003; Karagözoğlu, 2003). Öğretmenlik bir uzmanlık mesleğidir. Öğretim sürecini planlama, uygulama ve değerlendirme açısından herhangi bir pedagojik eğitim almamış öğretim elemanları azımsanmayacak kadar çoktur (Karagözoğlu, 2003). Oysa herhangi bir öğretmenlik eğitimi alamamış (teori-uygulama) birçok kişinin eğitim fakültelerinde öğretmen yetiştirdiği de bilinen bir durumdur. Öğretmenlik becerilerinin gelişmesinde öğretmenlerin uygulamalarının olması gerektiği bilinmektedir. Ancak sadece deneyimin, öğretmenlerin becerilerini geliştirmekte etkili olmadığı, başkalarının deneyimlerinden de çok şey öğrenilmesi yeni yetişecekler için önemli bir kazanç olacaktır (Dillon & Maguire, 1997).

Öğretmenlik rol ve görevlerini yerine getirebilmek için, sınıf öğretmenliği programında yer alan derslerin gerekli olup olmadığı, bu derslerin sonunda elde edilen bilgi, beceri ve tutumların ne derece etkili olacağı önemlidir. Okutulan derslerin geleceğin öğretmenin yetiştirmek için gerekli olup olmadığı, sunulan içeriğin işe vurukluğu belirlenerek öğretmen eğitimi programlarının düzenlenmesi gereklidir.

Problem

Sınıf öğretmeni yetiştirme programında yer alan derslerin gereklilik ve işe vurukluk düzeyleri nelerdir?

Alt problemler

1. Sınıf öğretmenliğinde okutulan derslerinin gereklilik düzeyleri nedir?
2. Sınıf öğretmenliğinde derslerinin işe vurukluk düzeyleri nedir?

YÖNTEM

Araştırmada betimsel yöntem kullanılarak, sınıf öğretmeni yetiştirme programında yer alan derslerin gereklilik ve işe vurukluk düzeyleriyle ilgili öğretmen adaylarının görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu konuda var olan durumun ortaya konulması amaçlanmıştır. Veriler araştırmacı tarafından hazırlanan ölçme aracı kullanılarak elde edilmiştir. Veriler tek fakülteden toplandığından araştırma örnek olaya çalışması olarak kabul edilmiştir.

Evren-Örnekleme

Araştırma, Demirci Eğitim Fakültesi, 2002-2003 Öğretim Yılı Sınıf Öğretmenliği 4. sınıfına devam eden I. ve II. öğretim öğrencilerini kapsamaktadır. Araştırma, doğrudan çalışma evreni üzerinde yapıldığı için ayrıca örnekleme alma yoluna gidilmemiştir. Araştırmaya, ankete gönüllü olarak cevap vermek isteyen birinci öğretimden 152, ikinci öğretimden 144 öğrenci dahil edilmiştir.

Ölçme aracının hazırlanması

Eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılmasından sonra bütün eğitim fakültelerinde okutulmak üzere hazırlanmış dersler ölçme aracı kapsamında yer almıştır. Toplam ders sayısı 56'dır. YÖK'ün dersleri sınıflamasından hareketle bu dersler yeniden gruplandırılmıştır. Bu gruplar önce iki temel gruba sonra da alt gruplara ayrılarak toplam altı alt grup oluşturulmuştur. Temel gruplara ve alt gruplara dahil edilen dersler, alan ve eğitim bilim uzmanlarının görüşleri alınarak yapılmıştır. Gruplama aşağıdaki şekilde olmuştur:

A. Alan Bilgisi

1. Konu Alanı Bilgisi (KABD)
2. Alan Genel Kültür Dersleri (AGKD)

B. Formasyon Bilgisi

1. Eğitim Bilim Dersleri (EBD)
2. Öğretim Bilgisi Dersleri (ÖBD)
3. Mesleki Uygulama Dersleri (MUD)
4. Öğretmenlik formasyonuna Destek Dersleri (FDD)

Hazırlanan ölçme aracında; gereklilik düzeyleri 1=hiç, 2=az, 3=orta, 4=çok olarak ve işe vurukluk düzeyleri için 1=düşük, 2=orta, 3=iyi, 4=çok iyi olarak belirlenmiştir. Yapılan uygulama sonunda güvenilirlik 0,95 olarak bulunmuştur.

Verilerin toplanması ve analizi

Hazırlanan ölçme aracı, öğrencilere dağıtılarak nasıl doldurulacağı ayrıca açıklandı. Öğretmen adaylarından, programdaki derslerin öğretim elemanlarından bağımsız olarak

düşünülerek ne düzeyde gerekli oldukları ve bu dersler kapsamında öğrendiklerinin öğretmenlik mesleği için ne düzeyde işe vuruk olduğu ile ilgili görüşlerini belirtmeleri istendi. Elde edilen veriler SPSS programına yüklenerek analiz edildi. Dersler, ders grupları ve bütün dersler içinde ortalamalar üzerinden gereklilik ve işe vurukluklarına göre sıralanarak tablolaştırıldı.

BULGULAR ve YORUM **Derslerin Gerekliliği**

Sıralanan derslerin sınıf öğretmenliği alanı için gerekliliğine ilişkin öğrenci görüşlerinin ortalaması alınmış, derslerin bu ortalamalarının ortalaması alınarak ders grubunun gereklilik ortalaması belirlenmiştir. Her bir dersin bu ortalamalara göre grup içindeki konumu sıralanarak belirlenmiş, ayrıca bütün dersler içindeki sırası belirlenmiştir. Elde edilen bulgular tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1 incelendiğinde, ders grupları içinde öğrencilerce en gerekli görülen ders grubunun MUD (Mesleki uygulama dersleri) olduğu görülmektedir (3,81). İkinci sırada en çok gerekli görülen ders grubu EBD (Eğitim Bilimleri Dersleri) (3,79), üçüncü sırada ÖBD (Öğreti Bilgileri Dersi) (3,69), dördüncü sırada FDD (Formasyon Destek Dersleri) (3,53), beşinci sırada AGKD (Alan Genel Kültür Dersleri) (3,04) ve en sonuncu sırada (2,94) ile KABD’nin (Konu Alan Bilgisi Dersleri) oluşturduğu ders grubu görülmüştür. Bu bulgulara göre öğretmenlik formasyon dersleri içinde yer alan MUD ile EBD’nin sınıf öğretmenliği için çok gerekli görüldüğü, genel kültür ve alan bilgisi derslerinin ise gereklilik sorunları taşıdıkları söylenebilir.

Ders grupları açısından yapılan bu değerlendirmenin yanında dersler tek tek incelenerek gereklilik durumları belirlenmiştir. Buna göre branş için en çok gerekli görülen dersler sırasıyla, İlk Okuma Yazma dersi (3,96), Öğretmenlik Uygulaması (3,94), Gelişim ve Öğrenme (3,91), Türkçe Öğretimi (3,90), Rehberlik dersi (3,90) olmuştur. En çok gerekli görülen bu beş dersin de öğretmenlik meslek bilgisi dersleri olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek derslerinin sınıf öğretmenliğinde daha gerekli gördükleri söylenebilir.

En az gerekli görülen dersler sırasıyla, Genel Fizik (2,40), Genel Kimya (2,18), Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı (2,30) Çocuk Edebiyatı (2,32), Sanat Eğitim Kuramları ve Yöntemleri (2,39) dersleri olmuştur. Bu derslerin üç tanesi, konu alan bilgisi dersi (KABD), iki tanesi alan genel kültür (AGKD) dersidir. Adı geçen bu ders gruplarının en az gerekli görülen gruplar olmasında, sayılan bu derslerin önemli etkisi olduğu söylenebilir. İlgili derslerin sınıf öğretmenliği için öğretmen adaylarınca çok da gerekli görülmediği söylenebilir.

Tablo 1. Derslerin Sınıf Öğretmenliği İçin Gereklilik Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Dersin Adı	Sayı	Ortalama	Standart Sapma	Ders Grubu İçinde Önem Sırası	Bütün dersler İçinde Önem Sırası
KONU ALAN BİLGİSİ (KABD)					
Sözlü Anlatım	296	3,51	0,755	1	21
Fen Bilgisi Laboratuvarı	296	3,40	0,729	2	25
Ses Ve Şekil Bilgisi	296	3,33	0,826	3	28
Cümle Ve Metin Bilgisi	296	3,32	0,815	4	29
Yazılı Anlatım	296	3,30	0,774	5	30

Vatandaşlık Bilgisi	296	3,29	0,845	6	31
Temel Matematik-1	296	3,21	0,965	7	35
Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi	296	3,21	0,858	8	36
Temel Matematik-2	296	3,08	1,02	9	38
Müzik-1	296	3,06	0,928	10	39
Müzik-2	296	3,06	0,92	11	40
Coğrafyaya Giriş	296	3,03	0,853	12	41
Türkiye Coğrafyası Ve Jeopolitiği	296	2,97	0,892	13	45
Türk Tarihi Ve Kültürü	296	2,83	0,905	14	46
Ülkeler Coğrafyası	296	2,77	0,921	15	47
Beden Eğitimi-1	296	2,70	1,025	16	48
Beden Eğitimi-2	296	2,70	1,026	17	49
Çevre Bilimi	296	2,63	0,912	18	50
Canlılar Bilimi	296	2,58	0,964	19	51
Sanat Eğitim Kuramları Ve Yöntemleri	296	2,39	1,022	20	52
Genel Kimya	296	2,18	0,916	21	55
Genel Fizik	296	2,04	0,938	22	56
TOPLAM	296	2,94	,520		6
ALAN GENEL KÜLTÜR (AGKD)					
Sağlık Ve Trafik Eğitimi	296	3,44	0,779	1	22
Bilgisayar	296	3,39	0,824	2	26
Çocuk Edebiyatı	296	3,37	0,862	3	27
Atatürk İlkeleri Ve İnkılap Tarihi-1	296	3,29	0,857	4	32
Atatürk İlkeleri Ve İnkılap Tarihi-2	296	3,27	0,877	5	33
Yabancı Dil-1	296	3,02	0,942	6	42
Seçmeli Dersler	296	3,02	0,958	7	43
Yabancı Dil-2	296	3,00	0,944	8	44
Uygarlık Tarihi	296	2,32	0,929	9	53
Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı	296	2,30	0,954	10	54
TOPLAM	296	3,04	,519		5
EĞİTİM BİLİM DERSLERİ (EBD)					
Gelişim Ve Öğrenme	296	3,9	0,36	1	3
Rehberlik	296	3,86	0,422	2	5
Sınıf Yönetimi	296	3,85	0,459	3	6
Öğretimde Planlama Ve Değerlendirme	296	3,78	0,534	4	10
Öğretmenlik Mesleğine Giriş	296	3,76	0,525	5	12
Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme	296	3,59	0,703	6	19
TOPLAM	296	3,79	,342		2
ÖĞRETİM BİLGİSİ DERSLERİ (ÖBD)					
İlk Okuma Yazma Öğretimi	296	3,96	0,244	1	1
Türkçe Öğretimi	296	3,90	0,328	2	4
Matematik Öğretimi-1	296	3,85	0,456	3	7
Matematik Öğretimi-2	296	3,85	0,452	4	8
Hayat Bilgisi Ve Sosyal Bilgiler Öğretimi-1	296	3,76	0,546	5	13
Hayat Bilgisi Ve Sosyal Bilgiler Öğretimi-1	296	3,76	0,532	6	14
Fen Bilgisi Öğretimi-2	296	3,75	0,558	7	15

Fen Bilgisi Öğretimi-2	296	3,74	0,569	8	16
Beden Eğitimi Ve Oyun Öğretimi	296	3,54	0,678	9	20
Güzel Yazı Teknikleri Ve Öğretimi	296	3,44	0,77	10	23
Müzik Öğretimi	296	3,42	0,768	11	24
Resim-İş Eğitimi	296	3,27	0,848	12	34
TOPLAM	296	3,69	,379		3
MESLEKİ UYGULAMA DERSLERİ (MUD)					
Okul Deneyimi-1	296	3,94	,334	1	2
Okul Deneyimi-2	296	3,78	,617	2	11
Öğretmenlik Uygulaması	296	3,71	,720	3	17
TOPLAM	296	3,81	,459		1
FORMASYONA DESTEK DERSLERİ (FDD)					
Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim	296	3,81	,471	1	9
İlk Öğretimde Drama	296	3,68	,618	2	18
Konu Alan Ders Kitabı İncelemesi	296	3,11	,923	3	37
TOPLAM	296	3,53	,483		4

Grupları oluşturan dersler, grup içinde değerlendirildiğinde; alan bilgisi ders grubunu oluşturan dersler arasında en çok gerekli görülen derslerin, Sözlü Anlatım (3,51), Fen Bilgisi Laboratuvarı (3,4), Ses ve Şekil Bilgisi (3,33), Cümle ve Metin Bilgisi (3,32), Yazılı Anlatım (3,00) dersleri olduğu görülmektedir. Gerekli görülen derslerin önemli bir kısmının Dil ve Anlatım Dersleri olduğu, Fen Bilgisi Dersinin ise uygulama dersi olduğu görülmektedir. Üçün üzerinde ortalamaya sahip derslerin ise sırasıyla Vatandaşlık Bilgisi, Temel Matematik I, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Temel Matematik II, Müzik I-II, Coğrafyaya Giriş dersleri olduğu görülmektedir. Bu grup içinde en az gerekli görülen dersler, Genel Fizik, Genel Kimya, Sanat Eğitim Kuramları ve Yöntemleri, Canlılar Bilimi, Çevre Bilimi dersleri olduğu görülmektedir. En az gerekli görülen dersler incelendiğinde, bunların genellikle fen bilimleri ağırlıklı olduğu, büyük oranda alan bilgisi içeren ve sınıf öğretmenliği için çok yoğunlaştırılmış olabilecek dersler olduğu, ilgili alanda uzmanlık eğitimi alan öğrenciler için düşünülen içeriklerle yürütülebileceği; bu nedenlerle de derslerin en az gerekli görülen dersler olması sonucunu doğurmuş olabilir.

Genel kültür dersleri grubunda en çok gerekli görülen dersler; Sağlık ve Trafik Eğitimi, Bilgisayar, Çocuk Edebiyatı dersleri olmuştur. En az gerekli görülen dersler ise; Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı, Uygarlık Tarihi dersleri olmuştur. Bu grupta en çok gerekli görülen dersler incelendiğinde; bunların daha işe vuruk, daha çocuğa dönük bir içerikle yürütülebilecek; en az gerekli görülen derslerin ise daha yoğun bir alan bilgisiyle doldurulabilecek dersler olduğu görülmektedir.

Eğitim Bilimleri dersleri içinde en çok gerekli görülen dersler Gelişim Öğrenme ve Rehberlik dersleri olmuştur. En az gerekli görülen ders ise Öğretim Teknolojiler ve Materyal Geliştirme dersi olmuştur. Ancak eğitim bilimleri derslerinin tamamının yüksek bir ortalamaya sahip olduğu ve çok gerekli görüldüğü söylenebilir.

Öğretim bilgisi grubunu oluşturan derslerin tamamı çok gerekli görülmekte; bunlar arasında en çok gerekli görülen derslerin sırasıyla; İlkokuma Yazma Öğretimi, Türkçe Öğretimi, Matematik Öğretimi I-II, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi dersleri olduğu görülmektedir. Daha az gerekli görülen derslerin ise Beden Eğitimi ve Oyun

Öğretimi ile Müzik Öğretimi dersleri olduğu söylenebilir. İlköğretimde Drama, Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim ve Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme dersi en çok gerekli görülen dersler arsında yer almıştır.

Derslerin İşe Vurukluğu

Ölçeğin ikinci boyutunda öğrencilere sınıf öğretmenliği programında okudukları derslerde öğrendiklerinin işe vurukluğunu belirtmeleri istenmiştir. Derslerin işe vurukluk düzeyi, bir önceki problemde olduğu gibi analize tabi tutulmuştur. Ders ve grup olarak öğrencilerin işe vurukluğa dönük görüş ortalamalarının hesaplanması ve buna yönelik karşılaştırmaları içeren analizler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgulara Tablo-2 de yer verilmiştir.

Tablo 2. Derslerin Sınıf Öğretmenliği İçin İşe Vurukluk Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Dersin Adı	Sayı	Ortalama	standart sapma	Grup İçinde Önem sırası	Bütün dersler içinde Önem sırası
KONU ALAN BİLGİSİ (KABD)					
Fen Bilgisi Laboratuvarı	295	3,04	0,775	1	12
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	295	3,03	0,905	2	13
Vatandaşlık Bilgisi	295	2,84	0,899	3	25
Cümle ve Metin Bilgisi	295	2,59	0,921	4	33
Müzik-1	295	2,59	0,985	5	34
Müzik-2	295	2,59	0,992	6	35
Temel Matematik-1	295	2,49	1,049	7	38
Ses ve Şekil Bilgisi	295	2,44	0,912	8	40
Temel Matematik-2	295	2,44	1,028	9	41
Coğrafyaya Giriş	295	2,42	0,876	10	42
Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği	295	2,41	0,925	11	43
Sözlü Anlatım	295	2,37	0,966	12	44
Ülkeler Coğrafyası	295	2,30	0,884	13	45
Beden Eğitimi-1	295	2,26	1,034	14	46
Türk Tarihi ve Kültürü	295	2,24	0,885	15	47
Yazılı Anlatım	295	2,23	0,888	16	48
San. Eğitimi Kuram ve Yöntemleri	295	2,21	1,004	17	49
Beden Eğitimi-2	295	2,21	1,036	18	50
Çevre Bilimi	295	2,17	0,895	19	51
Canlılar Bilimi	295	2,07	0,897	20	52
Genel Kimya	295	1,87	0,827	21	55
Genel Fizik	295	1,67	0,767	22	56
TOPLAM	295	2,39	,526	6	
ALAN GENEL KÜLTÜR (AGKD)					
Seçmeli Dersler	295	2,99	0,928	1	15
Bilgisayar	295	2,87	1,012	2	23
Sağlık ve Trafik Eğitimi	295	2,81	0,943	3	26
Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi-2	295	2,74	0,957	4	29
Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi-1	295	2,72	0,962	5	30
Yabancı Dil-1	295	2,54	1,055	6	36
Yabancı Dil-2	295	2,53	1,046	7	37
Çocuk Edebiyatı	295	2,46	1,006	8	39
Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı	295	2,00	0,863	9	53

Uygarlık Tarihi	295	1,94	0,817	10	54
TOPLAM	295	2,56	,571	5	
EĞİTİM BİLİM DERSLERİ (EBD)					
Rehberlik	295	3,34	0,728	1	5
Gelişim ve Öğrenme	295	3,31	0,757	2	6
Sınıf Yönetimi	295	3,07	0,954	3	11
Öğretimde Planlama ve Değerlendirme	295	3,01	0,998	4	14
Öğretmenlik Mesleğine Giriş	295	2,93	0,948	5	18
Öğretim Teknolojileri ve Materyal Gelişimi	295	2,89	0,982	6	22
TOPLAM	295	3,09	,652	3	
ÖĞRETİM BİLGİSİ DERSLERİ (ÖBD)					
İlkokuma ve Yazma Öğretimi	295	3,20	0,991	1	8
Fen Bilgisi Öğretimi-2	295	3,13	0,793	2	9
Fen Bilgisi Öğretimi-1	295	3,10	0,829	3	10
Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi	295	2,97	0,944	4	16
Matematik Öğretimi-1	295	2,95	0,966	5	17
Matematik Öğretimi-2	295	2,93	0,975	6	19
Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi-1	295	2,93	0,92	7	20
Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi-2	295	2,92	0,919	8	21
Güzel Yazı Teknikleri ve Öğretimi	295	2,86	1,009	9	24
Müzik Öğretimi	295	2,79	0,949	10	27
Türkçe Öğretimi	295	2,78	1,035	11	28
Resim-İş Eğitimi	295	2,69	1,041	12	32
TOPLAM	295	2,94	,689	4	
MESLEKİ UYGULAMA DERSLERİ (MUD)					
Öğretmenlik Uygulaması	295	3,59	,668	1	1
Okul Deneyimi-2	295	3,39	,825	2	4
Okul Deneyimi-1	295	3,27	,907	3	7
TOPLAM	295	3,42	,728	1	
FORMASYONA DESTEK DERSLERİ (FDD)					
Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim	295	3,57	,618	1	2
İlköğretimde Drama	295	3,46	,683	2	3
Konu Alan Ders Kitabı İncelemesi	295	2,72	,992	3	31
TOPLAM	295	3,25	,574	2	

Tablo 2’de görüldüğü gibi, ders grupları içinde öğrencilerin en işe vuruk gördükleri ders grubu mesleki uygulama (MUD) dersleri (3,42), ikinci derecede en işe vuruk ders grubu formasyona destek (FDD) dersleri (3,25) olmuştur. Öğrencilerin en az işe vuruk bulduğu ders grubu konu alan bilgisi (KABD) dersleri (2,39) ile alan genel kültür (AGKD) dersleri (2,56) olmuştur. Öğretmenlik Uygulaması, Okul Deneyimi, İlköğretimde Drama, Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim derslerinden oluşan ve sınıf içi etkinlikler ve pratiğe dayalı derslerin işe vuruk bulunmuş, teori ağırlıklı ve bilgi yüklemeye dönük derslerden oluşan konu alan bilgisi ve genel kültür dersleri ise işe vuruk bulunmamıştır.

Dersler tek tek incelendiğinde, öğrencilerin en çok işe vuruk bulduğu derslerin sırasıyla Öğretmenlik Uygulaması, Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim, İlköğretimde Drama, Okul Deneyimi II, Rehberlik, Gelişim ve Öğrenme dersleri olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin en az işe vuruk olduğunu belirttikleri dersler şöyle sıralanmaktadır: Genel Fizik, Genel Kimya, Uygarlık Tarihi, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı, Canlılar Bilimi, Çevre Bilimi. Görüldüğü gibi en işe vuruk dersler öğretmenlik meslek bilgisi grubu içinde yer alan derslerdir. İşe vurukluk düzeyi düşük olan derslerin ise alan bilgisi dersleri içinde yer aldığı görülmektedir. Öğretmen adaylarının sınıf öğretmenliği için öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin daha işe vuruk, alan bilgisi derslerinin ise daha az işe vuruk buldukları söylenebilir. Bu durum, öğretmen adaylarının işe vurukluk düzeyi düşük olan derslerde verilen bilgilerin sınıf öğretmenlik mesleğinde çok da kullanılmayacağı düşüncesinde oldukları anlamına gelebilir.

Grupları oluşturan dersler, grup içinde ayrı ayrı incelendiğinde, konu alan bilgisi dersleri içinde en çok işe vuruk öğrenmelerin gerçekleştiği ifade edilen dersler; Fen Bilgisi Laboratuvarı, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Vatandaşlık Bilgisi, Cümle ve Metin Bilgisi, Müzik I-II, Temel Matematik I dersleri olmuştur. Alan bilgisi dersleri içinde öğrencilerin en az işe vuruk buldukları dersler ise en düşük ortalamadan başlayarak şöyle sıralanmaktadır: Genel Fizik, Genel Kimya, Canlılar Bilimi, Çevre Bilimi, Beden Eğitimi II, Sanat Eğitimi Kuram ve Yöntemleri.

Genel kültür dersleri incelendiğinde en çok işe vuruk derslerin sırasıyla; seçimlik olarak açılan dersler ile Bilgisayar, Sağlık ve Trafik Eğitimi, Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi Dersleri olduğu görülmektedir. Bu grup içinde en az işe vuruk olarak tanımlanan dersler ise Uygarlık Tarihi, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı ve Çocuk Edebiyatı dersleri olduğu görülmektedir. Eğitim bilimleri dersleri genelde çok işe vuruk bulunurken, bunlar arasında en işe vuruk ders Rehberlik dersi; daha az işe vuruk ise Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersi olduğu ifade edilmiştir.

Öğretim derslerinin oluşturduğu grupta öğrencilerin en çok yararlı ifade ettiği dersler İlkokuma Yazma Öğretimi, Fen Bilgisi Laboratuvarı I-II, Beden Eğitimi ve Oyun Eğitimi, Matematik Öğretimi I-II, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi dersleri olmuştur. Bu grupta en az işe vuruk dersler; Resim İş Öğretimi ve Türkçe Öğretimi dersleri olmuştur. Burada dikkat çeken nokta, uygulama yönü bulunan derslerin daha gerekli görüldüğüdür. Çünkü verilen teorik bilgilerin uygulanması, bilginin nasıl kullanılacağını da beraberinde getirdiği için dersin gerekli görülmesine sebep olduğu düşünülebilir.

Tartışma ve Sonuç

Bulgulara göre öğretmenlik formasyon dersleri içinde yer alan mesleki uygulama dersleri ile eğitim bilimleri dersleri'nin sınıf öğretmenliği için çok gerekli görüldüğü, genel kültür ve alan bilgisi derslerinin ise gereklilik sorunları taşıdıkları sonucuna ulaşılmıştır. Mesleki becerilerin birebir yaşandığı dersler olan bu iki ders grubu öğrenciler tarafından mesleğe dönük olmaları nedeniyle çok gerekli görülmüş olabilir. Okullarda gerçekleştirilen uygulama çalışmalarında bu derslerin içeriğini sınıflarda beceri olarak gözleme şansı bulmaları, bu derslere yönelik olumlu algıların oluşmasına neden olmuş olabilir. Benzer şekilde öğretim derslerinden oluşan ve sınıf içi etkinlikler ve uygulamaya dayalı dersler işe vuruk bulunmuş, teori ağırlıklı ve bilgi yüklemeye dönük derslerden oluşan konu alan bilgisi ve genel kültür dersleri ise işe vuruk bulunmamış olması bu yorumu desteklemektedir.

Sınıf öğretmenliği için en çok gerekli görülen beş ders, öğretmenlik meslek bilgisi dersleri olan İlk Okuma Yazma dersi, Öğretmenlik Uygulaması, Gelişim ve Öğrenme, Türkçe Öğretimi, Rehberlik dersleridir. Bu derslerin mesleki yeterlilik dersleri olması

öğrencilerin mesleki becerileri konu alan bilgisine göre daha çok gerekleri görmeleri ile açıklanabilir. Mesleki becerilerin önemli bulunması, mesleki motivasyonlarının yüksek olması ile ilgili olduğu söylenebilir. Acat ve Yenilmez'in (2004) yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyonlarının yüksek bulunmuş olması, bu yorumu desteklemektedir.

Öğretmen adaylarıncı en az gerekli görülen derslerin üç tanesi, konu alan bilgisi dersleri Genel Fizik, Genel Kimya, Sanat Eğitim Kuramları ve Yöntemleri, ikisi alan genel kültür dersi olan Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı Çocuk Edebiyatı, dersleridir. Bu derslerin içeriğinin öğretmenlik mesleği ile doğrudan ilgili olmaması, bu derslerde öğrenilenlerin büyük kısmının kuramsal bilgiler ile yüklü olması öğretmen adaylarının bu dersleri daha az gerekli görmelerine neden olmuş olabilir. Benzer bir sonucun Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi öğrencilerine dönük yapılan bir başka çalışmada bulunmuş olması bu yorumu destekler niteliktedir (Acat ve diğerleri, 2005).

Dersler gruplarına göre incelendiğinde gerekli görülen derslerin önemli bir kısmının, Dil ve Anlatım Dersleri olduğu görülmüştür. Bu durum, sınıf öğretmenliğinde dil ve anlatım becerilerinin kazandırılmasının ağırlıklı bir yere sahip olması ile açıklanabilir. En az gerekli görülen derslerin, Genel Fizik, Genel Kimya, Sanat Eğitim Kuramları ve Yöntemleri, Canlılar Bilimi, Çevre Bilimi dersleri olduğu görülmektedir. En az gerekli görülen dersler incelendiğinde, bunların genellikle fen bilimleri ağırlıklı olduğu, büyük oranda alan bilgisi içeren ve sınıf öğretmenliği için çok yoğunlaştırılmış olabilecek dersler olduğu, ilgili alanda uzmanlık eğitimi alan öğrenciler için düşünülen içeriklerle yürütülebileceği; bu nedenlerle de derslerin en az gerekli görülen dersler olması sonucunu doğurmuş olabilir.

Eğitim Bilimleri dersleri içinde en çok gerekli görülen dersler, Gelişim Öğrenme ve Rehberlik dersleri olmuştur. Diğer derslerin de yüksek ortalamaya sahip olduğu, bu grup dersler içinde gelişim ve öğrenme ile rehberlik derslerinin yüksek ortalamaya sahip olması bu derslerin bireyi tanımaya dönük becerileri kazandırıyor olması ile açıklanabilir.

Öğretim derslerinin tamamı çok gerekli görülmekte olup bunlar arasında İlk Okuma Yazma Öğretimi, Türkçe Öğretimi dersleri çok gerekli görülmüştür. Bu iki dersin sınıf öğretmeliği için çok merkezi dersler olmaları ve öğretmenlik yaşamının her evresinde sahip olunması gereken temel becerilere dönük olması, bu durumun nedeni olarak ifade edilebilir. Bulgular, genel olarak değerlendirildiğinde, araştırmadan elde edilen sonuçlar şöyle sıralanabilir;

1. Dersler gereklilik düzeylerine göre sıralandığında en gerekli ilk beş dersin, İlk Okuma Yazma Öğretimi, Okul Deneyimi-1, Gelişim ve Öğrenme, Türkçe Öğretimi, Rehberlik olduğu görülmüştür.
2. Dersler gereklilik düzeylerine göre sıralandığında en az gerekli sondan beş dersin Genel Fizik, Genel Kimya, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı, Uygurlık Tarihi Ve Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri olduğu görülmüştür.
3. Öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin alan bilgisi derslerine göre gereklilik düzeyleri daha yüksek bulunmuştur.
4. Ders grupları gereklilik düzeyine göre en çok gerekliden en aza doğru MUD, EBD, ÖBD ve FDD, AGK ve KABD olduğu görülmüştür. Her bir ders alanına kendi içinde bakıldığında;

- En gerekli görülen ders grubu olan MUD içinde, Okul Deneyimi-1 en gerekli, Öğretmenlik Uygulaması en az gerekli,
 - Gereklilik açısından ikinci sırada bulunan EBD içinde, Gelişim ve Öğrenme en gerekli, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme en az gerekli olduğu,
 - ÖBD dersleri içinde en gerekli İlkokuma-yazma, en az gerekli Resim-iş Eğitimi olduğu,
 - FDD dersleri içinde en gerekli Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim, en az gerekli Konu Alan Ders Kitabı incelemesi dersi olduğu görülmüştür.
 - AGK içinde en gerekli sağlık ve trafik eğitimi, en gereksiz görülen cumhuriyet tarihi Türk edebiyatı dersleri olduğu,
 - KABD içinde en gerekli görülen Sözlü Anlatım, en gereksiz görülen Genel Fizik dersleri olduğu görülmüştür.
5. Dersler işe vurukluk düzeylerine göre sıralandığında en işe vuruk ilk beş dersin, Öğretmenlik Uygulaması, Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim, İlköğretimde Drama, Okul Deneyimi-2, Rehberlik olduğu görülmüştür.
6. Dersler, işe vurukluk düzeylerine göre sıralandığında en az işe vuruk bulunan sondan beş dersin Genel Fizik, Genel Kimya, Uygurluk Tarihi, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı, Canlılar Bilimi olduğu görülmüştür.
7. Öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin alan bilgisi derslerine göre işe vurukluk düzeyleri daha yüksek bulunmuştur.
8. Ders grupları işe vurukluk düzeyine göre en çok işe vuruktan en aza doğru, MUD, FDD, EBD, ÖBD, AGK ve KABD olduğu görülmüştür. Her bir ders alanına kendi içinde bakıldığında;
- En işe vuruk görülen ders grubu olan MUD içinde, öğretmenlik uygulaması en çok işe vuruk, okul deneyimi-1 en az işe vuruk,
 - İşe vurukluk açısından ikinci sırada bulunan FDD dersleri içinde en işe vuruk Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim, en az işe vuruk Konu Alan Ders Kitabı İncelemesi olduğu,
 - EBD içinde, Rehberlik en çok işe vuruk, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme en az işe vuruk olduğu,
 - ÖBD dersleri içinde en çok işe vuruk İlkokuma-Yazma, en az işe vuruk Resim-iş Eğitimi olduğu görülmüştür.
 - AGK içinde en çok işe vuruk Seçmeli Dersler, en az işe vuruk Uygurluk Tarihi dersleri olduğu,
 - KABD içinde en çok işe vuruk Fen Bilgisi Laboratuvarı, en az işe vuruk Genel Fizik dersleri olduğu görülmüştür.
9. MUD derslerinin hem gereklilik, hem de işe vuruklukta ilk sırayı aldığı görülmektedir. Öğretmenlik Uygulaması, Okul Deneyimi, İlköğretimde Drama, Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim derslerinden oluşan, sınıf içi etkinlikler ve uygulamaya dayalı derslerin işe vuruk bulunduğu görülmüştür.
10. Daha çok teori ağırlıklı ve bilgi yüklemeye dönük derslerden oluşan konu alan bilgisi ve genel kültür dersleri ise işe vuruk bulunmadığı görülmüştür.

11. İlköğretim sınıf öğretmenliğinde okutulan dersler gereklilik ve işe vuruksluk düzeyleri açısından incelendiklerinde genel olarak gerekli görülen derslerin aynı zamanda işe vuruksluk olduğu görülmüştür.

ÖNERİLER

1. Halen sınıf öğretmenliği programında okutulmakta olan konu alan dersleri öğretmenlik mesleği açısından yeniden gözden geçirilmelidir. Gerekli görülmeyen derslerle ilgili düzenlemeler yapılmalıdır. Son programa bakılmalıdır.
2. Uygulamaların yapıldığı derslerin gereklilik ve işe vuruksluk düzeylerinin yüksek olmasından dolayı, öğretim elemanları ders içinde uygulamalara daha fazla yer verilmesini sağlayacak yöntem ve teknik bilgiler konusunda eğitilmelidir.
3. İşe vuruksluk bulunmayan derslerin içinde gerekli görülen derslerin öğrenme öğretme süreçleri, içerik ve derste yapılan etkinlikler gözden geçirilerek gerekli önlemler alınmalıdır.
4. İlköğretim sınıf öğretmenliği programlarının yeniden düzenlenmesinde öğretmen adaylarının, öğretim elemanlarının alan uzmanlarının istihdam edilen kurum ilgililerinin görüşlerini alacak şekilde bir ihtiyaç analizi yapılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- ACAT, M. B., YENİLMEZ K. (2004). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Motivasyon (Güdülenme) Düzeyleri, «Манас» университеті КООМДУК ИЛИМДЕР ЖУРНАЛЫ (Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi), 53(12).
- ACAT, M. B., KILIÇ, A., GİRMEN P., ANAGÜN Ş. (2005). Bilgisayar Ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü Programlarında Yer Alan Derslerin Gereklilik Ve İşe Vuruksluk Düzeyi, IV. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu, Sakarya Üniversitesi.
- BEYDOĞAN, Ö. (2002). Öğretim Stratejilerindeki Değişmeler ve Öğretmenlerin Değişen Rollerini. *Çağdaş Eğitim*, 27 (287), 34-39.
- BİRCAN, İ. (2003). Eğitimde Yeni Yönelimler Gelişmiş Ülkelerde Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Uygulamaları. *Eğitimde Yansımalar: VII. Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu Bildirleri Kitabı*, Sivas:Cumhuriyet Üniversitesi, 44-47.
- DEMİRTAŞ, A.(2002). Geleceğin Öğretmenleri. *Çağdaş Eğitim*, 27, (285),3-4.
- DEMİREL, Ö. (1999). *Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı*. Ankara: Pegem Yayınları.
- DİLLON, J. & MAGUIRE, M. (1997). *Becoming A Teacher. Issues In Secondary*. Buckingham: Open University Press.
- ENNİS, C. D. (1994). "Knowledge and Beliefs Underlying Curricular Expertise" *Quest*, 46: 164-175.
- ERDEN M. (1998). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. İstanbul: Alkım Yayınevi.

GÖKÇE, E. (2003). Gelişmiş Ülkelerde Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Uygulamaları. *Eğitimde Yansımalar: VII. Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu Kitabı*. (pp.68-80), Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi.

GÜÇLÜ, N. (1996) Öğretmen Olma Süreci: Sosyalleşme. *Eğitim ve Bilim*. 20(99) 55-63

KARAGÖZOĞLU, G. (2003). Eğitim Sistemimizde Öğretmen Yetiştirme Politikamıza Genel Bakış. *Eğitimde Yansımalar: VII. Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu Kitabı* (pp.10-12), Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi.

KAVCAR, C. (2003). Alan Öğretmeni Yetiştirme. *Eğitimde Yansımalar: VII Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu Kitabı* (pp.81-89), Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi.

KORTHAGEN, F.A.J. (2004). In Search of the Essence of A Good Teacher: A More Holistic Approach in Teacher Education. *Teaching and Teacher Education*, 20, (1), 77-97.

KULAKSIZOĞLU, A. (1995). Öğretmenlik Mesleğinin Ahlaki İlkeleri Konusunda Bir Deneme. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7, 185-188.

MEB (2006). Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri, <http://oyegm.meb.gov.tr/yet/> (Ziyaret Tarihi:06.05.2006)

MIRON, M. (1983). What Makes A Good Teacher? *Higher Education In Europe*. VIII,2:45-53.

NIELSEN, S. (2004). Teacher and Trainers in Vocational Education and Training in the Partner Countries an Overview. *In International Conference on VET Teacher Training. Vol.1: VET Teacher Training* (pp.355-362). Ankara: SVET.

ÖZABACI, N & ACAT, M.B. (2005). Öğretmen Adaylarının Kendi Özellikleriyle İdeal Öğretmen Özelliklerine Dönük Algılarının Karşılaştırılması. *Kuramdan Uygulamaya Eğitim Yönetimi*, 11(42) 195-209.

ODDENS, D. A. M. (2004). Kişilik Nitelikleri Açısından Hollanda'da Mesleki Eğitim için Öğretmen Eğitimi Eğilimleri. *Mesleki Ve Teknik Eğitimde Öğretmen Eğitimi Uluslar Arası Konferansı*, Ankara, 37-44.

LAWN, M. (1991). Social Constructions of Quality In Teaching. In Grace, G. & Lawn, M. (Eds) – *Teacher Supply and Teacher Quality: Issues for The 1990s* Clevedon, Avon, UK: Multi Lingual Matters Ltd.

ŞIŞMAN, M. (2001). *Öğretmenliğe Giriş*. Ankara: Pegema Yayıncılık.

ŞIŞMAN, M. & Acat, B. (2003). Öğretmenlik Uygulaması Çalışmalarının Öğretmenlik Mesleğinin Algılanmasındaki Etkisi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1) 235-250.

SEZGİN, İ. (2003). Açış Konuşması. *Eğitimde Yansımalar: VII Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumu Kitabı*, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, 15-16.

SEZGİN, İ. (2002). Öğretmen Eğitiminde Gelişmeler ve Sorunlar. *Çağdaş Eğitim*, 27 (293), 6-8.

SÖNMEZ, V. (2003). Eğitimin Tarihsel Temelleri. V, Sönmez (Ed.), *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- SÖNMEZ, V.(1994). *Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- SÜNBL, A.M. (1996). Öğretmen Niteliği ve Öğretimdeki Roller. *Eğitim Yönetimi*, 2(4) 597-607.
- SUNAY, H. (1996) Orta öğretim kurumlarına öğretmen yetiştirmede üniversite öğretiminin önemi. *Eğitim Yönetimi*. 2 (2) 279-294.
- TURGUT, İ. (1996). Öğretmen Yetiştirme Sorunları. *Ankara: Sempozyum 96*.
- TÜRNÜKLÜ A. & YILDIZ, V. (2002). Öğretmenlerin Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlarıyla Başa Çıkma Stratejileri. *Çağdaş Eğitim*, 27(285), 32-36.
- VOLMARİ, K. (2004). Avrupa Birliğinde Sürekli Öğretmen Eğitimiyle İlgili Eğilimler. *Mesleki ve Teknik Eğitimde Öğretmen Eğitimi Uluslar Arası Konferansı*, Ankara, 29-36.
- YÖK. (1998). *Fakülte-Okul İşbirliği*. YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara: Bilkent.
- YÖK (2006). Eğitim Fakültelerinde Uygulanacak Yeni Programlar. <http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/ogretmen.htm> (Ziyaret Tarihi 16.04.2007)
- WOODS, P., JEFFREY, B., TROMAN, G. & BOYLE, M. (1997). *Restructuring Schools, Reconstructing Teachers*. Buckingham: Open University Press,